

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief >

DIRECTIEBEOORDELING 2022/2023H1

Voor akkoord,
Goor, 22 december 2023

J.H. Scheven

Inhoud

1	Directiebeoordeling	3
2	Input.....	4
2.1	Status acties en maatregelen voorgaande directiebeoordeling.....	4
2.2	In/externe veranderingen	4
2.3	Energieprestaties en CO2-emissies scope 1 en 2 (incl. business travel).....	5
2.4	Scope 3 en ketenanalyse	6
2.4.1	Vergroten bewustwording en kennis opdrachtgevers en onderaannemers	6
2.4.2	Vergroten inzicht CO2-emissies ontwerpvarianten	7
2.4.3	Reduceren woon-werkverkeer	8
2.5	Maatregelen en doelstellingen	8
2.6	Communicatie en initiatieven.....	10
2.7	Systeem CO2-prestatieladder	11
3	Output.....	12
3.1	Beoordeling energiebeleid	12
3.2	Beoordeling CO2-Prestatieladder	12
3.3	Besluiten en maatregelen.....	12

1 Directiebeoordeling

Naast de interne audit is de *directiebeoordeling* (of management review) een zeer belangrijk onderdeel van een managementsysteem. De directie van de organisatie moet op geplande tijdstippen, en voor de CO₂-prestatieladder tenminste éénmaal per jaar, de *implementatie* van de CO₂-Prestatieladder als managementsysteem beoordelen op blijvende geschiktheid, implementatie, adequaatheid en effectiviteit/doeltreffendheid.

Deze beoordeling gaat over het jaar 2022 en over de voortgang van het CO₂-managementsysteem in de eerste helft van 2023 van het CO₂-Bewust certificaat Niveau 5 van de CO₂-Prestatieladder.

2 Input

Als input voor de directiebeoordeling zijn o.a. de volgende documenten gebruikt:

- Directiebeoordeling 2021.
- Energiebeoordeling 2022.
- Interne audit 2022
- Interne audit 2023H1.
- Carbon footprint 2022.
- Carbon footprint 2023H1.
- Ketenganalyse adviesprojecten.
- CO₂ reductiedoelstellingen 2013-2024.
- AC-analyse 2022.

Deze input is gebundeld in de volgende paragrafen.

2.1 Status acties en maatregelen voorgaande directiebeoordeling

De laatste directiebeoordeling in het kader van de CO₂-Prestatieladder is gehouden in november 2022 en had betrekking op het jaar 2021. Daaruit kwamen de volgende besluiten/acties met de volgende actuele status:

Nr.	Categorie	Besluit	Actiehouder	Status
1.	Boundary	Vanaf 1-1-2022 wordt vestiging Culemborg niet meer meegenomen in boundary en vestiging Wageningen opgenomen in de boundary. Dit zal op het certificaat worden aangepast na de externe audit.	Directie	afgerond
3.	Algemeen	De vastgestelde verbeterpunten uit de interne audit worden binnen haalbare termijn opgelost.	Nop Otten	afgerond
7.	Initiatieven	De huidige lopende initiatieven worden voortgezet. Budget in de vorm van uren en/of deelnamekosten worden ter beschikking gesteld.	Directie	lopen

2.2 In/externe veranderingen

Interne wijzigingen

In november 2021 is het CO₂-Bewust certificaat N4 behaald, in december gevolgd door het certificaat op N5. Dit certificaat is geldig tot 03 december 2024 en zal jaarlijks door een externe auditor worden getoetst.

Eind 2020 is door de Provincie Gelderland aan Eelerwoude een raamcontract gegund met betrekking tot ontwerpwerk. In deze gunning is afgesproken dat Eelerwoude binnen een jaar een CO₂ Bewust certificaat op niveau 5 gaat behalen. Dit raamcontract, en de daaronder vallende deelprojecten, gelden daarmee als projecten met gunningvoordeel. In 2021, 2022 en 2023 zijn hiervoor activiteiten uitgevoerd. .

De rol van CO₂-verantwoordelijke lag in 2022 en 2023 bij Nop Otten vanuit zijn nieuwe functie als Operationeel Manager. In de loop van 2024 zal deze rol worden overgenomen. Vooralsnog is niet bekend wie dit gaat doen.

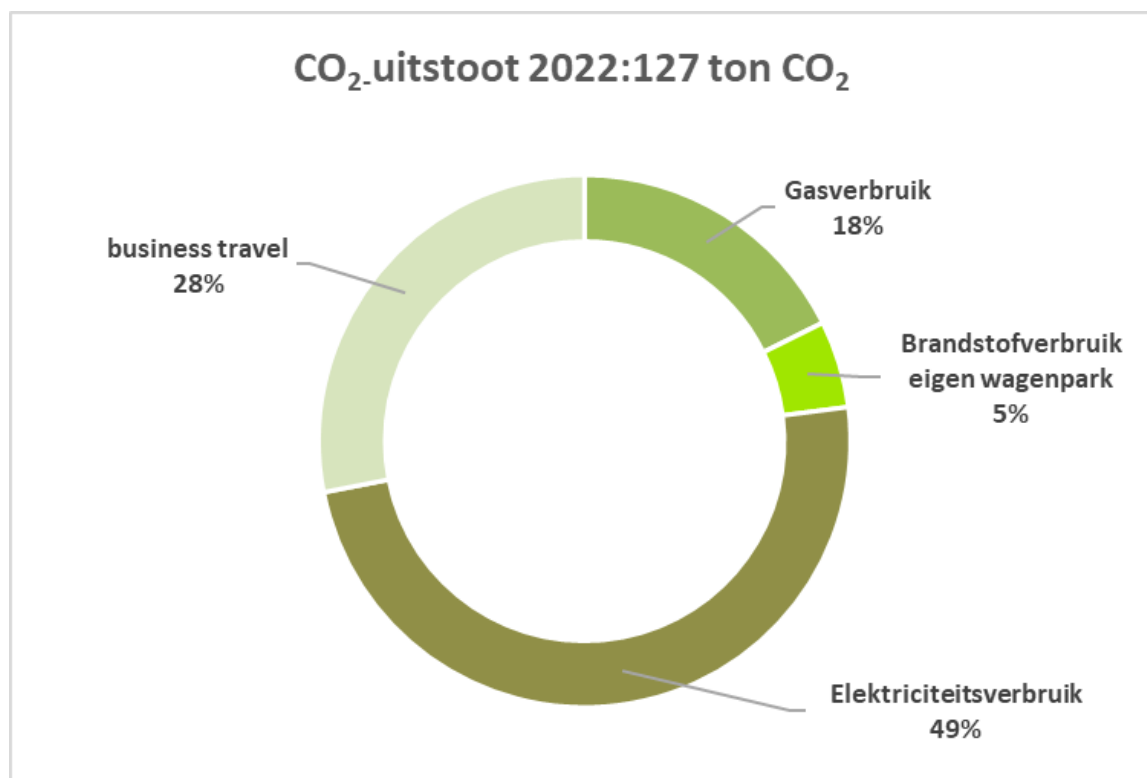
Vanaf 1-1-2022 is de vestiging Culemborg gesloten en de vestiging Wageningen geopend. In Wageningen wordt alleen elektriciteit gebruikt en is dus gasloos. De nieuwe vestiging is opgenomen in de boundary en emissie-inventaris vanaf 2022.

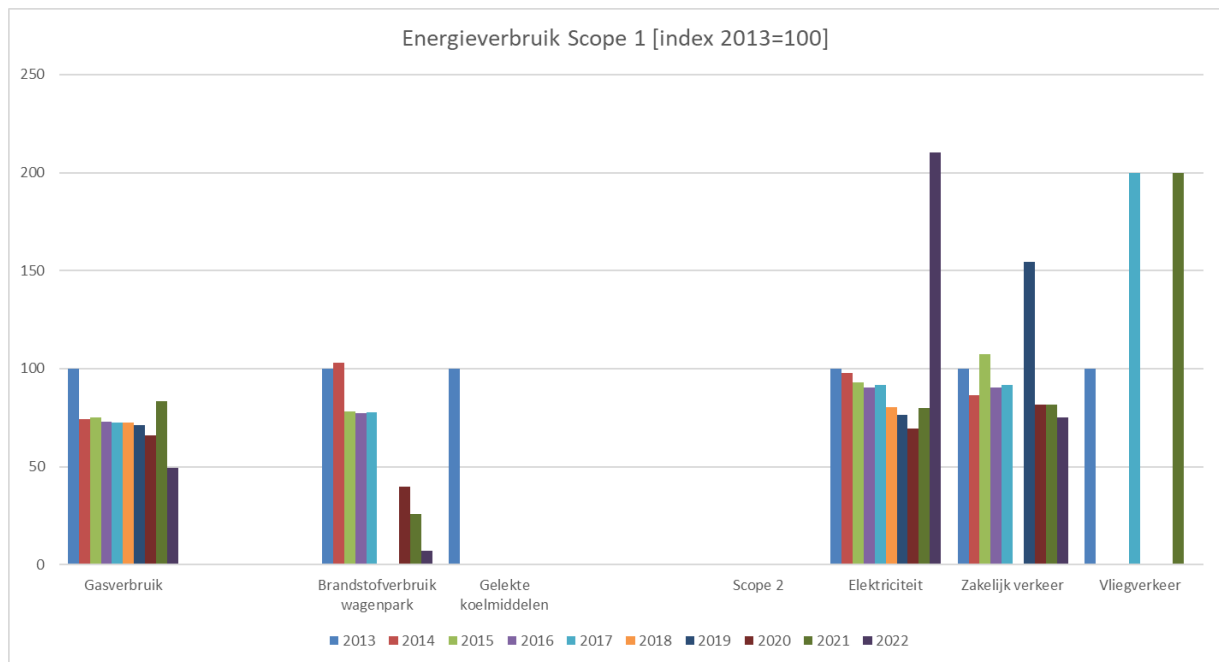
Externe wijzigingen

In 2022 en 2023 is bij het onderhoud van het CO₂-managementsysteem gebruik gemaakt van externe ondersteuning.

2.3 Energieprestaties en CO₂-emissies scope 1 en 2 (incl. business travel)

De Carbon Footprint van Eelerwoude is voor 2022 vastgesteld op 127,5 ton CO₂. Dat maakt Eelerwoude volgens de regels van de CO₂-Prestatieladder een kleine onderneming op het gebied van emissies. Vastgesteld is dat Eelerwoude in 2022 in staat is geweest haar energieprestatie bijna volledig vast te leggen (m.u.v. Wassenaar en Wageningen), waardoor er een vrijwel compleet inzicht is in de (on)mogelijkheden om tot besparingen te komen. Het meest significante energieverbruik is te vinden bij het elektriciteitsverbruik.

Belangrijkste trends:

In de periode 2013 tot en met 2020 lieten de energieverbruiken een dalend beeld zien. Waarbij in 2020 het laagste punt werd bereikt mede door de effecten van Covid19. In 2021 was er echter een kleine ommezwaai vast te stellen: behalve het brandstofverbruik van het wagenpark lieten de andere energiesoorten voor het eerste weer een toename in het verbruik zien. Nog steeds echter was het totale energieverbruik een stuk lager dan toen Eelerwoude hier mee aan de slag ging. In 2022 laten de KPI's voor het energieverbruik op de vestigingen een sterke daling zien. Belangrijkste reden: de vestiging Culemborg, met een relatief hoog energieverbruik is in 2022 gesloten, terwijl tegelijkertijd een vestiging in Wageningen is geopend in een gasloos bedrijfsverzamelgebouw van het energieverbruik.

Het wagenpark is door de jaren steeds schoner en zuiniger geworden door de opkomst van benzine en elektrische auto's en de afname van het aantal dieselauto's. Het aantal getankte liters fossiele brandstof is in snel tempo aan het dalen en lag in 2022 93% lager dan in 2013. Daartegenover staat de zeer sterke toename van de hoeveelheid kWh die door de elektrische auto's op de vestiging, thuis en onderweg wordt geladen. Deze hoeveelheid kWh bestaat grotendeels uit grijze stroom.

2.4 Scope 3 en ketenanalyse

In 2021 is opnieuw gekeken naar de rangorde van de meest materiele scope 3 emissies. Daaruit is besloten om een ketenanalyse uit te voeren over adviesprojecten. Dit heeft geleid tot een aantal kwalitatieve doelen en een kwantitatieve doelstelling:

- Vergroten bewustwording en kennis opdrachtgevers en onderaannemers (kwalitatief).
- Vergroten inzicht CO₂-emissies ontwerpvarianten (kwalitatief).
- Reduceren woon-werkverkeer (kwantitatief).

De maatregelen zijn vastgelegd in de ketenanalyse en het CO₂-reductieplan. In 2022 en 2023 is deze rangorde niet gewijzigd.

2.4.1 Vergroten bewustwording en kennis opdrachtgevers en onderaannemers

Eelerwoude is gespecialiseerd in natuurinclusief ontwikkelen, inrichten en beheren van zowel landelijk als stedelijk gebied. In de drie fases maken wij slimme combinaties tussen gebieden, gebouwen, gebruikers en natuur. Met deze manier van werken dragen wij bij aan vier belangrijke,

maatschappelijke thema's: klimaatbewust werken, de transitie naar duurzame energie, verhogen van de biodiversiteit en streven naar een gezonde leefomgeving. Bij elke opgave van opdrachtgevers vragen wij ons vanuit onze intrinsieke motivatie af hoe wij samen met de opdrachtgever een positieve bijdrage kunnen leveren aan deze maatschappelijke thema's. Bij inzet van onderaannemers zoeken wij specifiek naar partijen die hierin eveneens kunnen bijdragen, dan wel bereid zijn om na te denken over deze thema's en te beoordelen wat zij hierin kunnen doen.

2.4.2 Vergroten inzicht CO2-emissies ontwerpvarianten

Bij het opstellen van ontwerpen proberen wij vanzelfsprekend zoveel als mogelijk te voldoen aan de eisen en wensen van onze opdrachtgevers. Daarnaast proberen de architecten en ontwerpers van Eelerwoude net even iets meer te bieden door onze visie te volgen; Op weg naar 100% Natuurinclusief. Dit wordt gedaan door binnen de projectgrens en waar mogelijk zelfs daarbuiten te kijken naar mogelijkheden voor extra natuurontwikkeling waarmee meer natuur en biodiversiteit wordt gerealiseerd. Getracht wordt om zoveel als mogelijk bomen en beplanting op te nemen in de ontwerpen. Bomen en planten nemen CO2 op, houden dit voor een deel vast en leveren dus indirect een bijdrage aan de vermindering van CO2. Anderzijds wordt gekeken naar toepassing van materialen die CO2 binden, zoals het gebruik van Olivijn in tegenstelling tot de standaard splitvarianten.

Enkele voorbeelden van projecten zoals hierboven beschreven zijn:

Projecten 'QuickScans Twence'

Voor firma Twence worden jaarlijks meerdere onderzoeken verricht. Met name bij de eerste onderzoeken, zoals een QuickScan is de afspraak gemaakt dat Eelerwoude naast het reguliere advies, ook advies geeft voor een verbetering van de bestaande inrichting om zo meer biodiversiteit te creëren.

Project 205221 'Op weg naar 100% natuurinclusief'

Voor firma Van Gelder heeft Eelerwoude een adviesrapport geschreven om de bouwplaatsen van dit aannemersbedrijf natuurinclusief in te richten. Dus niet zozeer voor de eindinrichting maar gedurende de bouwfase.

Project 204670 'Natuurinclusief ontwikkelen Bemog'

Voor project Westerhoek zijn kansen en concrete invullingen op het thema natuurinclusief uiteen gezet. Een landschapsarchitect en ecooloog hebben naar het gebouwontwerp gekeken in relatie tot de omgeving en specifieke natuurinclusieve kansen. Allereerst is de focus gelegd op het toevoegen van voorzieningen voor vliegende dieren alsmede extra gevelgroen toevoegen.

Naast het realiseren van meer natuur en indirecte CO2-besparingen binnen de ontwerpfase is Eelerwoude betrokken bij het inrichten van diverse zonnevelden. Ook faciliteert Eelerwoude in het aanbrengen van zonnepanelen voor haar medewerkers. Dit alles met het oog op het opwekken van duurzame energie in plaats van gebruik te maken van fossiele brandstoffen.

Ook zijn net als in 2021 en 2022 voor diverse zonneveldprojecten werkzaamheden verricht. Bij het merendeel van deze projecten is ook een ontwerp gemaakt. Opdrachtgevers van ontwerp voor zonneparken zijn:

- LC energy
- Solarfields
- Statkraft
- Powerfield
- BHM solar
- Chint Solar
- Pure energie
- Sunvest
- Vattenfall
- SP Developments
- Nara solar

2.4.3 Reduceren woon-werkverkeer

Het verminderen van de CO₂-emissie is deels te realiseren door minder kilometers te rijden met fossiele brandstofauto's. Ten aanzien van dienstreizen kan een werkgever veel bepalen. Eelerwoude heeft bijvoorbeeld elektrische deelauto's ter beschikking gesteld en er is een elektrische bedrijfsbus aangeschaft voor het verrichten van veldwerk. Ook is een transitie ingezet van fossiele brandstof leaseauto's naar elektrische leaseauto's.

Om deze lijn verder door te voeren, onder andere ten aanzien van woon-werkverkeer heeft Eelerwoude in 2021 een mobiliteitsplan geïntroduceerd. Daarin is een stimuleringsregeling opgenomen om de medewerkers minder fossiele brandstof te laten gebruiken. Zo is de kilometervergoeding voor woonwerk verlaagd en is daarentegen een bijdrage tegenover gezet wanneer mensen privématig een elektrische leaseauto gaan rijden. Ook is in 2022 een leaseregeling opgestart voor aanschaf van elektrische fietsen.

In 2021 reden reeds vier personen in een elektrische auto. Daar zijn begin 2022 6 collega's bijgekomen die overgestapt zijn van fossiele brandstofauto naar elektrische auto.

Na het invoeren van het mobiliteitsplan zijn 20 collega's overgestapt van een fossiele privéauto naar een elektrische leaseauto.

Vier collega's hebben via het mobiliteitsplan een fiets aangeschaft.

2.5 Maatregelen en doelstellingen

Met de resultaten in de periode 2013-2020 bekend, en de verwachtingen en reductiemogelijkheden voor de komende jaren in beeld, zijn in 2021 reductiemaatregelen en doelstellingen tot en met 2024 opgesteld.

Eelerwoude heeft zich als doel gesteld om in de komende jaren, gemeten vanaf het referentiejaar, onderstaande CO₂-reductie te realiseren.

SCOPE 1 EN 2 DOELSTELLING EELERWOUDE B.V.

Eelerwoude B.V. wil in 2024 ten opzichte van 2013 60% minder CO₂ uitstoten

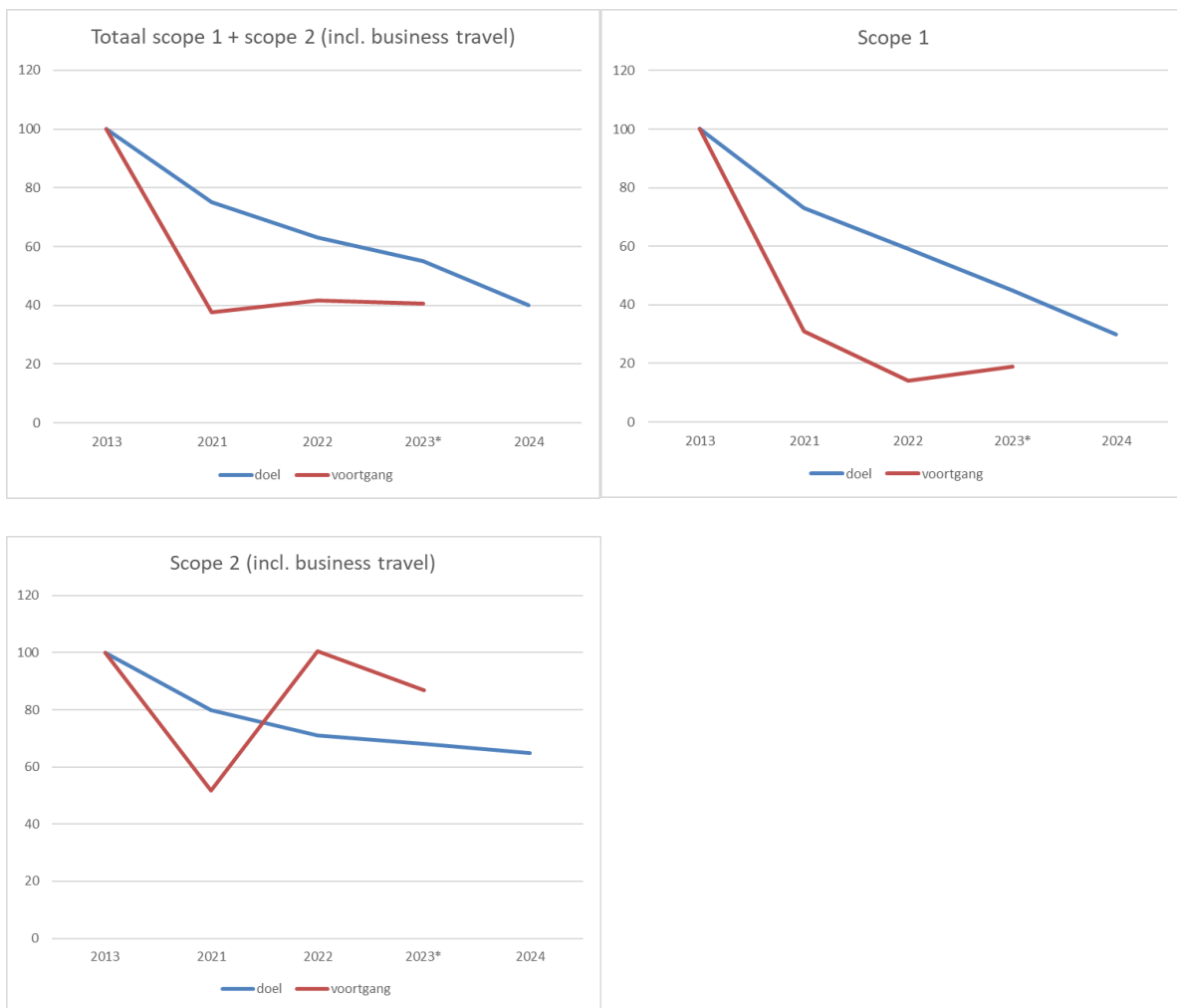
Daarbij wordt de voortgang gemeten in de hoeveelheid CO₂ per Fte ten opzichte van het referentiejaar 2013.

Nader gespecificeerd voor scope 1 en 2 zijn de doelstellingen voor 2024 als volgt:

Scope 1: 70% reductie in 2024 ten opzichte van 2013

Scope 2 (incl. business travel): 35% reductie in 2024 ten opzichte van 2013

Vaststelling:

De resultaten over 2022 en de verwachting voor 2023 (202* =2x 2023H1) laten zien dat we nog steeds op koers liggen om deze CO2-ambities gaan realiseren. Naar verwachting komen wij dit jaar al rond het reductiepercentage van 60% uit.

Wel zien we een verschuiving van directe (scope 1) naar indirecte emissies (scope 2) wat het realiseren van onze doelstelling voor scope 2 (incl. business travel) vanwege de te verwachten verdere groei van het elektrisch rijden in combinatie met de huidige reductiemaatregelen niet haalbaar maakt.

Voorstel:

Mogelijke maatregel om de scope 2 doelstelling alsnog te realiseren is het vergroenen van de stroom die door auto's thuis en onderweg wordt geladen. Dit kan door over te stappen op een laadpas van Greenchoice (NI groene stroom) of het achteraf aankopen van Garanties van Oorsprong voor NL Groene stroom o.b.v. de vastgestelde geladen hoeveelheid kWh.

Mocht deze maatregel niet haalbaar zijn dan zullen, in het kader van de eisen voor de CO2-prestatieladder de ambities voor scope 2 (incl. business travel) moeten worden bijgesteld tot een ambitieus niveau dat wel realistisch is.

Besluit:

Het blijkt geen haalbare kaart om de medewerkers van Eelerwoude die nog gebruik maken van grijze stroom te laten overgaan op groene stroom. Deels zit dit vast aan lopende contracten en deels op basis van financiële consequenties voor de medewerkers. Derhalve is besloten om de doelstelling voor scope 2 bij te stellen tot 20% besparing.

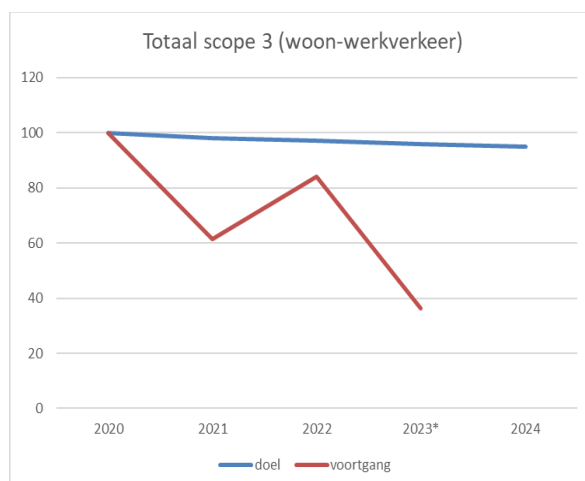
Op basis van de scope 3 analyse en ketenanalyse is de volgende doelstelling voor scope 3 opgesteld:

SCOPE 3 DOELSTELLING EELERWOUDE B.V.

Eelerwoude B.V. wil in 2024 ten opzichte van 2020 5% minder CO₂ per Fte als gevolg van woon-werkverkeer uitstoten

Vaststelling:

Gekeken naar de energieverbruiken en CO₂-emissies in 2022 en de verwachting voor 2023 (2023* = 2x 2023H1) lijkt realisatie van deze doelstellingen geen probleem en worden zelfs nog overtroffen.

2.6 Communicatie en initiatieven

In 2022 en de 2023 heeft formele en structurele communicatie plaatsgevonden conform de eisen van het handboek. Daarnaast is er adhoc gecommuniceerd over de duurzaamheidsambities van Eelerwoude.

Vanuit Eelerwoude wordt in meerdere initiatieven geparticipeerd die een ambitie hebben die gericht is op energietransitie en/of CO₂-reductie. Niet altijd als hoofddoel, vaak wel als afgeleid sub resultaat. Voor deelname aan deze initiatieven (zie CO₂-Reductieplan) was budget beschikbaar (manuren, deelnamekosten). Doel is om deze initiatieven voort te zetten.

2.7 Systeem CO₂-prestatieladder

Op 18 december 2023 is door Nop Otten een interne audit uitgevoerd over de status van het CO₂-managementsysteem van Eelerwoude.

Daarbij is vastgesteld dat:

- Eelerwoude voldoet in algemene zin aan de gestelde eisen van het handboek 3.1 van de CO₂-Prestatieladder op niveau 5.
- Eelerwoude voldoet aan de doelstellingen van de CO₂-Prestatieladder, en specifiek ook aan de doelstellingen per invalshoek en eis.
- Het door Eelerwoude ingerichte systeem is volledig en werkt effectief in de zin dat de PDCA-cyclus is doorlopen en de resultaten van acties en maatregelen leiden tot structurele reductie in het energieverbruik en de CO₂-uitstoot.

Vanuit de interne audit komen de volgende aandachts- en/of verbeterpunten:

Nr.	Categorie	Aandacht- /Verbeterpunt	Actie	Verantwoordelijke	Invoering
1.	Doelstellingen	... Geen nieuwe maatregelen in 2023 vastgesteld en toegevoegd aan reductieplan. Wel zien we een verschuiving van directe naar indirecte emissies waardoor het realiseren van onze doelstelling voor scope 2 (incl. business travel) wat onder druk staat. Maatregelen zijn beschreven om dit te beïnvloeden, echter is de verwachting dat de doelstelling voor 2024 naar beneden bijgesteld gaat worden.	Bijstellen van doelstelling scope-2	Nop Otten	Zsm
2.	Communicatie	Halfjaarlijkse communicatie blijkt lastig omdat verhuurders van de gebouwen niet op tijd de cijfers voor energieverbruik kunnen aanleveren	Vanuit communicatieplanning eerder contact opnemen met verhuurders.	Nop Otten	Zsm

3 Output

3.1 Beoordeling energiebeleid

Op basis van de vanaf 2013 behaalde resultaten en de uitgevoerde acties door de medewerkers van Eelerwoude kan worden gesteld dat het energiebeleid duidelijk is binnen Eelerwoude en werkt. Zowel in de (ondersteunende) werkzaamheden als in projectactiviteiten worden medewerkers bijna dagelijks geconfronteerd met keuzes die van invloed zijn op de energiehuishouding en carbon footprint van de organisatie. Niet alleen bij mobiliteitsvraagstukken maar ook in contacten met (nieuwe) ketenpartners speelt CO₂-emissiereductie als vraagstuk. Het energiebeleid vormt daarmee een link tussen de interne organisatie en de passie van Eelerwoude om met en voor de externe partners een groen en landelijk gebied te realiseren. En is daarmee actueel en zinvol om in de huidige vorm voort te zetten.

3.2 Beoordeling CO₂-Prestatieladder

Op basis van de input kan worden geconcludeerd dat de CO₂-Prestatieladder binnen Eelerwoude doeltreffend en effectief functioneert op het gewenste niveau 5 (mits de vastgestelde verbeterpunten uit de interne audit zijn opgelost). Inzicht in de energieprestaties en CO₂-emissies is kwantitatief goed aanwezig. Doelen zijn gesteld en lijken realiseerbaar. Wijzigingen in het CO₂-managementsysteem, de doelen, maatregelen en initiatieven zijn vooralsnog niet nodig. Het gewenste CO₂-bewustcertificaat N5 zal daarbij niet alleen de missie en visie van Eelerwoude op het gebied van duurzaamheid ondersteunen, maar geeft ook commerciële waarde in aanbestedingen.

3.3 Besluiten en maatregelen

De volgende besluiten en maatregelen worden genomen:

Nr.	Categorie	Besluit	Actiehouder	Invoering
1.	Algemeen	De vastgestelde verbeterpunten uit de interne audit worden binnen haalbare termijn opgelost.	Nop Otten	Zsm
2	Initiatieven	De huidige lopende initiatieven worden voortgezet. Budget in de vorm van uren en/of deelnamekosten worden ter beschikking gesteld	Directie	continu
3.	Doelstelling scope-2	Het besluit van de bijstelling van scope-2 wordt gecommuniceerd met de collega's	Nop Otten	Na externe audit